

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра «Банківська справа»
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «фінанси і кредит»

на тему: **«СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ»**

Виконавець:
студентка факультету фінансів
та банківської справи
Бахишева Н.В.

Науковий керівник: Кузнєцова Л.В.

АНОТАЦІЯ

Анотація на кваліфікаційну роботу Бахишевої Н.В.
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «Фінанси і кредит»
на тему : «Стратегічні напрями інноваційної діяльності комерційних
банків»

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Стабільність фінансової системи багато в чому визначається розвитком банківського сектора, складовою якого є цифровізація. Важливою передумовою активізації процесів цифрової трансформації у банківському секторі України є розробка та впровадження стратегій цифровізації кожним з банків. Формування стратегічних завдань на початку процесу цифрової трансформації буде сприяти визначенню найбільш ефективних та важливих для клієнтів напрямків розвитку, а також набір технологій, які сприятимуть такому розвитку. Для підвищення ефективності виконання стратегічних завдань цифровізації банк обов'язково повинен провести аналіз своїх наявних ресурсів, визначити ті, які вимагають модернізації, а які необхідно розробити, або купити, з урахуванням нових бізнес-потреб клієнтів.

У підсумку це обумовлює важливість розгляду теоретичних і практичних засад стратегічного управління цифровізацією у банківському секторі економіки.

Об'єктом роботи є процес цифровізації банків.

Предмет роботи - науково-методичні підходи до аналізу процесів цифрової трансформації різних напрямків банківської діяльності

Метою роботи є визначення стратегічних напрямів інноваційної діяльності комерційних банків.

Методи дослідження: теоретичне узагальнення - для вивчення та систематизації існуючих теоретичних підходів до визначення змісту та сутності понять «цифрова економіка», «цифрова трансформація банків, системний підхід - для вивчення результатів впровадження цифровізації та її організаційно-економічного забезпечення .

Інформаційну основу дослідження сформували матеріали періодичних та Інтернет-видань, науково-практичних конференцій, фінансова звітність підприємства, наукова література, журнали та статті.

Ключові слова: банк, інноваційні технології, цифрова економіка, цифрова трансформація, стратегія.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ	5
1.1 Сутність та особливості фінансових інновацій.....	5
1.2. Правове забезпечення розвитку інновацій в банках України.....	13
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	23
2.1. Розвиток цифрових технологій у банківському секторі економіки	23
2.2. Розвиток інноваційних видів банківської діяльності та їх вплив на ефективність банку.....	40
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ У БАНКАХ	59
3.1. Сучасні підходи до організації стратегічного управління процесами цифрової трансформації банків.....	59
3.2. Стратегічні напрямки розвитку фінансових інновацій у діяльності банків.....	67
Висновки до розділу 3.....	78
Висновки.....	79
Список використаних джерел.....	80

ВСТУП

Глобалізація фінансового простору, інтенсивний розвиток комунікаційних та інформаційних технологій зумовили зняття обмежень на вільне переміщення капіталу в економіці, посилили конкурентну боротьбу на фінансових ринках, підвищили значущість інструментів, здатних формувати та підтримувати конкурентні переваги банківських систем на висококонцентрованих і динамічно зростаючих ринках.

Банківська сфера стає більш динамічною, комплексною та універсальною, в тому числі внаслідок появи фінансових інновацій, що створюють нові можливості для реалізації основних функцій банківської системи. Зростає роль фінансових інновацій у підвищенні конкурентоспроможності й ефективності функціонування банківської системи як провідника фінансових ресурсів у реальний сектор економіки.

На сучасному етапі розвитку вплив цифрових технологій, зміна світових тенденцій у банківському регулюванні та потужність передової аналітики визначають інновації у банківській сфері. Відбувається інтенсивне розширення за рамки традиційних продуктів, послуг та каналів, оскільки набувають поширення відкриті API (інтерфейси прикладної програми), штучний інтелект (II), інтернет речей (IoT) та інші партнери FinTech/banking [275]. Ця сфера зростає щодня, про що свідчить масштабний продаж цифрових пристроїв, таких як Amazon's Echo впродовж 2018 року.

Важливою передумовою активізації процесів цифрової трансформації у банківському секторі України є розробка та впровадження стратегій цифровізації кожним з банків. Формування стратегічних завдань на початку процесу цифрової трансформації буде сприяти визначенню найбільш ефективних та важливих для клієнтів напрямків розвитку, а також набір технологій, які сприятимуть такому розвитку. Для підвищення ефективності виконання стратегічних завдань цифровізації банк обов'язково повинен провести аналіз своїх наявних ресурсів, визначити ті, які вимагають

модернізації, а які необхідно розробити, або купити, з урахуванням нових бізнес-потреб клієнтів.

У підсумку це обумовлює важливість розгляду теоретичних і практичних засад стратегічного управління цифровізацією у банківському секторі економіки.

Об'єктом роботи є процес цифровізації банків.

Предмет роботи - науково-методичні підходи до аналізу процесів цифрової трансформації різних напрямків банківської діяльності

Метою роботи є визначення стратегічних напрямів інноваційної діяльності комерційних банків.

Методи дослідження: теоретичне узагальнення - для вивчення та систематизації існуючих теоретичних підходів до визначення змісту та сутності понять «цифрова економіка», «цифрова трансформація банків, системний підхід

- для вивчення результатів впровадження цифровізації та її організаційно-економічного забезпечення .

Інформаційну основу дослідження сформували матеріали періодичних та Інтернет-видань, науково-практичних конференцій, фінансова звітність підприємства, наукова література, журнали та статті.

ВИСНОВКИ

Водночас особливості цифровізації економіки поряд з перевагами привносять нові виклики та загрози всім учасникам цього процесу. Зокрема, поширення індивідуалізації цифрових послуг призводить до зниження контролю їх здійснення, а отже, зростання шахрайських дій, підвищує ризики витоку інформації. Крім того через постійне зростання кібератак необхідним є захист інтернет-додатків і мобільних фінансових додатків, смарт-контрактів, платіжних і автоматизованих банківських систем тощо шляхом підвищення рівня інформаційної безпеки на умовах залучення додаткових інвестицій і регулювання для мінімізації ризиків цифрових технологій.

Сьогодні можна стверджувати, що вітчизняна банківська система не стоїть осторонь від світового інноваційного процесу в банківській сфері та має достатній інноваційний потенціал для активного впровадження фінансових інновацій, які позитивно показали себе на ринках інших країн, а також розробки власних новацій, де вже має певні успіхи. Проте загальні процеси цифровізації національної економіки потребують прискорення, інакше для України вони з можливостей можуть стати загрозами.

«Цифровізацію» варто розглядати як інструмент, а не як самоціль. При системному державному підході «цифрові» технології будуть значно стимулювати розвиток відкритого інформаційного суспільства як одного з істотних факторів розвитку демократії в Україні, підвищення продуктивності, економічного зростання, створення робочих місць, а також підвищення якості життя громадян України.

Упровадження фінансових інновацій на основі цифрових технологій потребує інтеграції діючих корпоративних і нових технологій, що ставить питання формування зовнішнього партнерства з високотехнологічними компаніями, здатними генерувати інноваційні рішення, визначення принципів співпраці з FinTech-партнерами і критеріїв оцінки внеску такої співпраці до створення додаткової цінності, ефективності та безпеки для клієнта і банківської установи загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Веретюк С. М. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні / С. М. Веретюк, В. В. Пілінський. // Наукові записки Українського науководослідного інституту зв'язку. – 2016. – № 2. – С. 51-58
2. Карчева Г. Т. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки / Г. Т. Карчева, Д. В. Огородня, В. А. Опенько // Фінансовий простір. – 2017. №3 (27). – С. 13-21
3. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі / С. В. Коляденко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2016. - № 6. - С. 105-112. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2016_6_11.
4. Коровайченко Н. Ю. Передумови інтеграції України до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу / Н. Ю. Коровайченко // Ефективна економіка. - 2017. - № 6. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5648>
5. Національний банк України: Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>
6. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018. - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi>
7. Соколова Г. Б. Деякі аспекти розвитку цифрової економіки в Україні / Г. Б. Соколова // Економічний вісник Донбасу. – 2018. - №1 (51). – С.92-96
8. Data never sleeps 6.0. Domo. URL: <https://www.domo.com/learn/data-never-sleeps-6>. Chart: The Largest Companies by Market Cap Over 15 Years. Visual Capitalist. URL: <https://www.visualcapitalist.com/chart-largest-companies-market-cap-15-years>.

9. Johnston S. Largest companies 2008 vs. 2018, a lot has changed. URL: <https://milfordasset.com/insights/largest-companies-2008-vs-2018-lot-changed>. Global Top 100 companies by market capitalisation. PWC. 2018. <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/assets/pdf/global-top-100-companies-2018-report.pdf>. Statista. URL: <https://www.statista.com>.
10. 11.MBLM Brand Intimacy Study 2019. URL: <https://mblm.com/lab/ranking-tool>. Interbrand <https://www.interbrand.com/best-brands/best-global-brands/2018/ranking>
11. 12.Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог. URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf. (дата звернення: 15.05.2019).
12. 13.FinTech в Україні: чому потрібно розвивати ринок фінансових технологій? URL: <https://evris.law/uk/statija-fintech-vukraini-chomu-potribno-rozvivati-rinok-finansovih-tehnologij>. (дата звернення: 15.05.2019).
13. 14.Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року : затверджена Постановою Правління НБУ від 18.05.2015 р. № 391. Дата оновлення 16.01.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>. (дата звернення: 15.05.2019).
14. 15.Усоскин В. М., Белоусова В. Ю., Козырь И. О. Финансовое посредничество в условиях развития новых технологий. Деньги и кредит. 2017. №5.С.14-21.URL: http://www.cbr.ru/content/document/file/26408/usoskin_05_17.pdf. (дата звернення: 15.05.2019).
15. 16.Коваленко В. В. Развитие FinTech: угрозы та перспективи для банків України. Приазовський економічний вісник. 2018. Випуск 4(09). С. 127-133. URL: . (дата звернення: 15.05.2019).
16. 17.Преваги фінтех-компаній перед традиційними банками – думка експерта. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/413865/perevagy-finteh-kompanij-pered-tradytsijnymu-bankamy-dumka-eksperta>. (дата звернення: 15.05.2019).
17. 18.FinTech. Тенденції та перспективи. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2017/12/07/31324053/>. (дата звернення: 15.05.2019).

18. 19.UKCSI Banks and Building Societies Sector Report - January 2019.[Elektronnyy resource]. Mode of access-<https://www.instituteocustomer.service.com/research-insight/research-library/ukcsi-banks-and-building-societies-sector-report-january-2019>.

19. 20.. Lloyds Crowd-Banking. – [Electronic resource]. Mode of access-<https://www.lloydsbank.com/online-banking/mobile-banking.asp?WT.ac=NavBarTop/Navigation/SNOBMB1012>.

20. 21. Revealed: 50 million Facebook profiles harvested for Cambridge Analytica in major data breach. [Electronic resource]. – Mode of access is <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/cambridge-analytica-facebook-influence-us-election>

21. 22. 2018 reform of EU data protection rules. General Data Protection Regulation. – [Electronic resource]. Mode of access-https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-EU-data-protection-rules_

22. Економіка й організація інноваційної діяльності: підручник / під ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П. Денисенка. – К. : Професіонал, 2004. – 960

23. Дудар Т.Г. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / Т.Г. Дудар, В.В. Мельниченко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

24. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності: навч. посіб. / С.В. Онишко, Т.В. Паєнтко, К.І. Швабій. – К. : КНТ, 2008. – 256 с.

25. Allen F. Financial Innovation and Risk Sharing [Electronic resource] / F. Allen; D. Gale. – Cambridge, MA : MIT Press, 2003. – 389 p. – Mode of access <http://ua.bookfi.org/book/1244488>.

26. Battilossi S. Financial innovation and the golden ages of international banking: 1890-1931 and 1958-81 / S. Battilossi // Financial History Review 7 (2000). – PP. 141-175.

27. Knoll M. The Ancient Roots of Modern Financial Innovation : The Early History of Regulatory Arbitrage [Electronic resource] / M. Knoll // Scholarship at Penn Law. Paper 49 (2004). – Mode of access : http://lsr.nellco.org/upenn_wps/49.

28. Лычагин М.В. Финансовые инновации : Зарубежный опыт / М.В. Лычагин, Б. Скотт-Квинн, В.И. Суслов [и др.]; отв. ред. В.И. Суслов, М.В. Лычагин : НГУ МО РФ. – Новосибирск : Наука. Сиб. отд-е, 1997. –
29. Мошенський С.З. Зростання нестабільності фінансової архітектури глобального ринку цінних паперів у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. / С.З. Мошенський // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 2 (52). – С. 355-358. 32.Pringle Н. The Cradle of Cash [Electronic resource] / Н. Pringle // Discover Magazine. – 1998. – Vol. 19 (10). – Mode of access : <http://discovermagazine.com/1998/oct/thecradleofcash1518>.
30. Fagerberg J. Innovation : A Guide to the Literature. In The Oxford Handbook of Innovation, edited by Jan Fagerberg, David C. Mowery, and Richard R. Nelson, Oxford : Oxford University Press, 2004. – PP. 1-26.
31. Broaddus A. Financial innovation in the United States – background, current status and prospects / A. Broaddus // Economic review, January / February 1985. – PP. 1-22.
32. Cooper R.G. An investigation into the new product process : steps, deficiencies, and impact / Robert G. Cooper, Elko J. Kleinschmidt // Journal of Product Innovation Management. – 1986. – Vol. 3. – PP. 71-85.
33. Koppcke Richard W. Financial Innovation and Standards for the Capital of Life Insurance Companies / Richard W. Koppcke // New England Economic, 1995.
34. Mayer C. The Assessment : Financial Innovation : Curse or Blessing? / C. Mayer // Oxford Review of Economic Policy, Oxford University Press.
35. 1986. – Vol. 2 (4), pages i-xix.
36. Маршалл Джон Ф. Финансовая инженерия. Полное руководство по финансовым нововведениям : учебн. ; пер. с англ. / Джон Ф. Маршалл, Випул К. Бансал. – М. : Инфра-М, 1998. – 784 с.
37. Merton R.C. A Functional Perspective of Financial Intermediation / Robert
38. C. Merton // Financial Management. – 1995. – Vol. 24, № 2. – PP. 23-

39. Miller M.H. Financial Innovation : The Last Twenty Years and the Next / Merton H. Miller // Journal of Financial and Quantitative Analysis. – 1986. –
40. Vol. 21, Issue 4. – PP. 459-471.
41. Синки Дж. мл. Управление финансами в коммерческих банках : пер. с англ. / Дж. мл. Синки ; [под ред. Левиты Ф.Я., Пинскера Б.С.]. – М. : Catallaxy, 1994. – 820 с.
42. Tufano P. Financial Innovation and First Mover Advantages / P. Tufano// Journal of Financial Economics. – 1989. – Vol. 25. – PP. 213-240. Finnerty J.D. Financial engineering in corporate finance : An overview/ J. Finnerty // Financial Management. – 1988. – Vol. 17, № 4. – PP. 14-33.
43. Frame W.S. Empirical Studies of Financial Innovation : Lots of Talk, Little Action? / W. Scott Frame, Lawrence J. White // Federal Reserve Bank of Atlanta, Working Paper 2002-12, July 2002.
44. Van Horne J.C. Of financial innovations and excesses / J.C. Van Horne// Journal of Finance. – 1985. – Vol. 40 (3). – PP. 620-631.
45. Tufano P. Financial Innovation : The Last 200 Years and the Next/ P. Tufano // In The Handbook of the Economics of Finance ; [Edited by George M. Constantinides, Milton Harris and René M. Stulz]. – JAI Press, Inc., 2003. – PP. 307-335.
46. Мишкін Ф. Фінансові інновації : передумови виникнення та еволюція форм / Ф. Мишкін // Фінансовий ринок України. – 2008. – №5. – С. 21-24.
47. Мишкин Ф. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков : учебн. : пер. с англ. / Фредерик Мишкин. – 7-е изд. – М.: Вильямс, 2008. – 880 с.
48. Llewellyn D. Financial Innovation : A Basic Analysis / D. Llewellyn// Chapter 1, Financial Innovation (Edited by Henry Cavanaugh), London, U.K, 1992.
49. Бернанке Бен Ш. Финансовые инновации и защита прав потребителей [Электронный ресурс] / Бен Бернанке. – Режим доступа :

<http://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/bernanke20090417a.htm>.

50. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг : пер. с англ. / Джозеф Синки-мл. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.

51. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент : учебн. / И.Т. Балабанов.– СПб. : Питер, 2001. – 304 с.

52. Основы инновационного менеджмента. Теория и практика : учебн./ Л.С. Барютин [и др.] ; под ред. А.К. Казанцева, Л.Э. Миндели. – 2-е изд. перераб. и доп. – М. : Экономика, 2004. – 518 с.

53. Котлер Ф. Основы маркетинга : пер. с англ. / Ф. Котлер, Г. Армстронг, Дж. Сондерс, В. Вонг. – 2-е Европ. изд. – М. ; СПб. ; К. : Вильямс, 2000. –944 с.

54. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – 2-е изд., испр. – М. : Инфра-М, 1999. –479 с.

55. Медынский В.Г. Инновационный менеджмент : учебн./ В.Г. Медынский. – М. : Инфра-М, 2002. – 295 с.

56. Медынский В.Г. Реинжиниринг инновационного предпринимательства : учебн. пособ. / В.Г. Медынский, С.В. Ильдеменов. – М. : Юнити, 1999. – 415 с.

57. Rotvell R. Invention, innovation, re-innovation and the role of the user/ R. Rotvell, P. Gardiner // Techonovation. – 1985. – № 3. – PP. 168.

58. Уткин Э.А. Инновационный менеджмент / Э.А. Уткин, Н.И. Морозова, Г.И. Морозова. – М. : Акалис, 1996. – 207 с.

59. Яковец Ю. Ускорение научно-технического прогресса : теория и экономический механизм / Ю.В. Яковец. – М. : Экономика, 1988. – 360 с.

60. Инновация : теория, механизм, государственное регулирование : учебн. пособ. / под. ред. Ю.В. Яковца. – М. : РАГС, 2000. – 397 с.

61. Теория и механизм инноваций в рыночной экономике / под ред. проф., д.э.н., академика РАН Яковца Ю.В. – М., 1997. – 183 с.

62. Yuan K.C. Financial Innovations and Technological Innovations as Twin Engines of Economic Growth / K. Chou Yuan, S. Chin Martin // University of Melbourne, January 9, 2004.

63 Lerner J. The Consequences of Financial Innovation : A Counterfactual Research Agenda [Electronic resource] / J. Lerner, P. Tufano // NBER Working Paper No. 16780, 2011. – Mode of access : http://www.nber.org/papers/w16780.pdf?new_window=1.